

Keistä nuorista ollaan huolissaan ja keistä ei?

Tänä keväänä **Penni Pietilän** väitöskirja äidinkielen/suomen opetuksesta rakennusalan opinnoissa läpäisi mediakentän. Huolena monessa ammatillisen koulutuksen järjestäjän ja opetusministeri **Anders Adlercreutzinkin** puheenvuorossa oli ammatillisen koulutuksen maineen vähätteleminen ja rahoitusleikkausten seurausten liioittelu, ei niinkään Pietilän etnografisen tutkimuksen keskeiset tulokset. Kuten Pietilän tässä lehdessä julkaistava, hänen väitöstilaisuudessaan pitämänsä lektio kiteyttää, tutkimuksessa oli kyse siitä, keiden äidinkielen/suomen taitojen ja tietojen oppimisesta Suomessa ollaan huolissaan ja keiden ei, keiden kriittisistä kansalaistaidoista ollaan kiinnostuneita ja keiden kohdalla niistä ei niinkään ole väliä. Vastaavia kysymyksiä tässä numerossa esittävät myös vaikeasti aisti- tai liikuntavammaisten ihmisten koulutuspolkuja tarkastelevat **Pauli Rautiainen** ja **Karoliina Ahonen**. Jos oikeasti oltaisiin kiinnostuneita myös pystyvän vammaisen ihmisen rooliin kiinnittymisen mahdollistamisesta niin koulutuksessa kuin työelämässäkin, keskustelun tulisi keskittyä erityisesti oppimisympäristöjen esteettömyyteen ja saavutettavuuteen sekä syvälle rakenteisiin uppoutuneiden ableististen ihanteiden ylläpitämän disabilistisen syrjinnän kitkemiseen.

Nyt huoli kirjoitustaidosta ja muista kriittisen kansalaisuuden edellyttämistä taidoista ja tiedoista on muualla – esimerkiksi ylioppilaskokeiden äidinkielen kokeen uudistuksessa, joka herätti runsasta vastusta myös lukiokentällä. Toki lukiotakin tulee tarkastella kriittisesti. Tässä lehdessä sitä tehdään pureutuen demokratiaan lukioissa. **Sari Hietamäki** osoittaa artikkelissaan, kuinka lukioiden demokratiakasvatus näyttäytyy liian usein menetettyinä mahdollisuuksina ja siten näennäisdemokraattisena – lukio toisin sanoen tyytyy pitkälti vain vahvistamaan edustuksellisen demokratian ideaan nojaavaa, osallistettavan alaikäisen opiskelijasubjektiviteettia. Mutta ammatillisen koulutuksen kohdalla tällainen tavoite kriittiseen kansalaisuuteen kasvattamisesta on edelleenkin toissijainen suhteessa kuuliaiseen työntekijäkansalaisuuteen. Ammatillisen koulutuksen lähtökohtaisesti epäreilu, toisarvoinen yhteiskunnallinen asema ja arvostus suhteessa lukiokoulutukseen näyttää myös estävän koulutuksen järjestäjien ja koulutuspoliittisten toimijoiden kriittistä keskustelua koulutuksen nykytilasta. Tähän keskusteluun nuorisotutkimuksella on ja olisi paljon annettavaa.

Vastaavaa haluttomuutta poliittisen ja hallinnollisen tason kriittiseen tarkasteluun on havaittavissa myös nuorten tukijärjestelmien, esimerkiksi etsivän nuorisotyön ja nuorten työ-pajatoiminnan kentillä. **Kalle Mäkelän** lektio ja **Mikko Jakosen** kirjoittama arvio Mäkelän väitöskirjasta *Formation of Young People's Subjectivities in Finnish Youth Support Systems* kiteyttävät, kuinka syvällisesti uusliberaali ajattelu sekä siihen kytkeytyvät taloudellisen ja mielen hallinnan käytännöt ovat kietoutuneet yhteiskuntamme instituutioihin. Jakosta lainaten, ”tätä nuorten toimintaa muokkaavaa valtaa on vaikea erottaa hyvää tarkoittavista hallinnon tavoitekirjauksista ja nuoria auttamaan pyrkivistä tukikäytännöistä”. Siksi näihin ja muihinkin nuorten palveluiden tukikäytänteisiin kohdistuvaa rakentavaa kritiikkiä voi olla vaikea esittää yhteiskunnallisessa keskustelussa, saati sitten esimerkiksi kaupunkien nuorisopalveluissa tai nuorten työpajojen arjessa. Mutta tätäkin tarvitaan. Sen osoittaa myös **Minna Vilkmannin** ja

Mira Kalalahden artikkeli nuorten eri toimintavalmiuksien toteutumisesta nuorisotyöhankkeen järjestämällä tuetulla kesätyöjaksolla. Tutkimus nostaa yhtäältä esiin koulunuorisotyön mahdollisuuksia vahvistaa koulussa annettavaa oppilaanohjausta, mutta toisaalta toiminnan liiallinen yksilölähtöisyys voi estää tunnistamasta ryhmätason prosesseja, ja sitä, jos joku jää yksin muiden vahvistaessa toimintavalmiuttaan jo aiemmin muodostuneissa kaveriporukoissa.

Yhteisöllisyys ja kaverit ovat nuorille tärkeitä. Tästä muistuttaa myös lehden neljäs artikkeli, jossa **Nina-Elise Koivumäki**, **Siiri-Liisi Kraav** sekä **Riitta Vornanen** nostavat esiin, kuinka koulutuksen ja työelämän ulkopuolella oleville nuorille voi pelaaminen toimia keinona torjua yksinäisyyttä, jos fyysisiä kohtaamisympäristöjä ei ole tarjolla tai niihin ei ole pääsyä. Ryhmämuotoisella pelitoiminnalla voi olla potentiaalia myös nuoren osallisuuden ja toimijuuden tukemiseksi. Tätä ei sovi unohtaa näin kesän kynnyksellä – kesä ja kaverit – niin livenä kuin virtuaalisestikin ovat usein kesälomien parasta antia!

Hyvää kesää ja antoisia lukuhetkiä Nuorisotutkimuksen parissa – niin kotona, matkoilla kuin riippukeinussa mökilläkin!

Päätoimittajat

Anne-Mari Souto ja **Anna-Maija Niemi**